

Osnovna šola

MADŽARŠČINA kot izbirni predmet

Učni načrt

7. razred: 70 ur

8. razred: 70 ur

9. razred: 64 ur

SKUPAJ: 204 ure

Osnovna šola

MADŽARŠČINA kot izbirni predmet

Učni načrt

Avtor:

Mária Pisnjak, ZRSŠ

Strokovni recenzenti:

dr. **Rita Hegedűs**, Univerza ELTE, Budimpešta

Žužana Koša, Dvojezična osnovna šola I Lendava

Učni načrt za izbirni predmet Madžarščina v osnovni šoli je pripravila Predmetna skupina za madžarščino pri ZRSŠ. Učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 142. seji 16. junija 2011.

KAZALO

1. OPREDELITEV PREDMETA	4
2. SPLOŠNI CILJI PREDMETA	4
3. OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE PO TEMATSKIH SKLOPIH	6
4. STANDARDI ZNANJA	11
4.1. Standardi znanja ob koncu tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja	11
4.2 Standardi znanja po tematskih sklopih	11
5. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	15
5. 1 Uresničevanje ciljev predmeta	15
5.2 Konkretna didaktična priporočila za posamezne sklope	20
5.3 Individualizacija in diferenciacija	23
5.4 Medpredmetne povezave.....	23
5.5 Preverjanje in ocenjevanje znanja	24
6. ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI PROGRAMA	24

1. OPREDELITEV PREDMETA

Madžarščina je v slovenskem šolskem sistemu prisotna v obliki različnih učnih predmetov:

- v dvojezičnih šolah Prekmurja se poučuje kot materinščina in kot drugi jezik,
- v enojezičnih osnovnih šolah se lahko poučuje kot drugi tuji jezik v zadnjem vzgojno-izobraževalnem obdobju,
- na podlagi tega učnega načrta pa se lahko izvaja kot izbirni predmet v zadnjem vzgojno-izobraževalnem obdobju OŠ.

Do realizacije druge možnosti predvidoma sploh ne bo prišlo, saj se morajo na določeni šoli vsi učiti isti drugi tuji jezik, kar izključuje »majhne« jezike. Tretja možnost se lahko ponudi na enojezičnih šolah Prekmurja, iz katerih se vse več učencev vpisuje na dvojezično srednjo šolo v Lendavi brez minimalnega znanja madžarščine – kar povzroča težave pri izvedbi dvojezičnega pouka – ter v takšnih mestnih šolah, katere obiskuje več učencev madžarskega porekla.

V okviru predmeta poteka komunikacijsko poučevanje, s poudarkom na razvijanju zmožnosti. Učenci obenem pridobivajo znanja o geografskih značilnostih Madžarske, o madžarski kulturi, zgodovini in dobijo pogled v madžarsko književnost. Uresničevanje ciljev predmeta temelji na razvijanju kompetenc.

Madžarščina je triletni izbirni predmet, ki se poučuje v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Tedensko število ur predmeta je 2 uri, skupno število ur je 204. Učenec ima možnost, da po prvem ali drugem letu učenja prekine učenje predmeta. Če ima učenec določeno predznanje jezika, ga lahko izbere tudi v 8. ali 9. razredu.

Cilj predmeta je, da učenci ob zaključku 9. razreda dosežejo raven A1 po Skupnem evropskem jezikovnem okvirju.

2. SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Učenci:

- usvojijo določen del temeljnega besedišča, da bodo zmožni temeljne komunikacije v madžarskem jeziku,
- usvojijo temeljna slovnična znanja,
- usvojijo osnovna pravila vljudnega izražanja v madžarščini,
- postanejo večji sodelovanja s sošolci.

Predmet razvija ključno kompetenco sporazumevanje v tujem jeziku. Ključna kompetenca sporazumevanje v tujem jeziku se v marsičem ujema z elementi ključne kompetence sporazumevanja v maternem jeziku, saj temelji na zmožnosti ustnega in pisnega razumevanja in izražanja misli, čustev, dejstev in mnenj, na različnih področjih življenja: izobraževanje, delo, družina, prosti čas.

Učenci:

- usvojijo besedišče in funkcionalna jezikovna znanja ciljnega jezika ter glavne vrste govorne interakcije,
- razvijajo sposobnost posredovanja in interkulturenega razumevanja, primerjajo besedišče in jezikovna znanja v madžarskem z maternim jezikom, prepoznajo podobnosti in razlike,
- primerjajo madžarske družbene običaje s slovenskimi,
- oblikujejo pozitivni odnos do drugih jezikov, spoštujejo kulturno raznolikost.

3. OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE PO TEMATSKIH SKLOPIH

Spoznavamo drug drugega, se predstavimo	Priporočeno število ur: 10
CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> – se čim bolj pozitivno odzivajo na prvo srečanje z novim jezikom, – usvojijo madžarski glasovni sistem, – pridobijo besedišče, potrebno za dajanje informacij o sebi, – razvijajo zmožnost pisanja in branja v madžarščini, – pridobijo temeljno besedišče za poimenovanje zemljepisnih pojmov. 	<ul style="list-style-type: none"> – Madžarski glasovni sistem. – Trdilne in nikalne povedi z glagolom <i>biti</i>. – Predstavimo se, pozdravimo. – Komunikacijski frazemi (npr. <i>Hogy vagy?</i>, <i>Jól, köszönöm szépen.</i>) – Dajanje osnovnih informacij: ime in priimek, kraj in čas rojstva, naslov itd. – Geografska znanja v madžarščini: strani neba, države, kontinenti.

Spoznavamo šolsko okolje	Priporočeno število ur: 10
CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> – usvajajo temeljno besedišče, povezano s šolskim okoljem, – opazujejo in usvajajo rabo števnikov v madžarščini, – usvajajo enostavne načine izražanja kraja in časa, – spoznavajo pogoste pridevnike. 	<ul style="list-style-type: none"> – Samostalniki v množini. – Svojilni zaimki v ednini. – Utrjevanje rabe besed s končnico <i>-ban, -ben</i>, na vprašanje <i>Kje?</i> – Besede za poimenovanje šolskega prostora (učna sredstva, pohištvo, oprema, prostori, predmeti). – Imena dni in mesecev, spoznavanje in raba besed, ki odgovarjajo na vprašanje <i>Kdaj?</i> – Imena osnovnih barv. – Glavni števniki do milijon. – Spoznavanje načina tvorbe vrstilnih števnikov. – Izražanje osnovnih računskih operacij. – Usvajanje glagolov, potrebnih za izražanje dejavnosti v šoli. – Nedoločna spregatev v ednini in množini.

Domek, ljubi domek	Priporočeno število ur: 8
CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> – usvojijo temeljno besedišče, povezano z domačim, družinskim okoljem, – spoznavajo postpozicije in končnice, ki odgovarjajo na vprašanje <i>Kje?</i>, – usvajajo nove pridevnike in jih stopnjujejo. 	<ul style="list-style-type: none"> – Temeljno besedišče, povezano z domačim okoljem. – Postpozicije in končnice, ki odgovarjajo na vprašanje <i>Kje?</i> – Pridevniki in njihovo stopnjevanje.

Kakšen je moj dan?	Priporočeno število ur: 6
CILJI	VSEBINE
Učenci: – usvojijo glagole za izražanje vsakdanjih opravil, – usvojijo načine za izražanje časa.	– Predstavitev vsakdanjih dejavnosti. – Načini izražanja časa. – Predmet v tožilniku.

Lepote domače pokrajine		Priporočeno število ur: 8
CILJI	VSEBINE	
Učenci: – bogatijo besedišče s področja naravnega okolja, – tvorijo preprosti opis, – usvajajo različne učne strategije (uporaba slovarja, priprava lastnega slovarja, slikovnega slovarja), – razvijajo zmožnost sodelovalnega dela.	– Značilnosti domače pokrajine. – Živali in rastline iz širšega okolja. – Pridevniki in njihovo stopnjevanje.	

Bolezni in poškodbe	Priporočeno število ur: 8
CILJI	VSEBINE
Učenci: – bogatijo besedišče, – naučijo se prepoznati lastno zdravstveno in telesno stanje in stanje sošolcev.	– Poimenovanje delov telesa. – Poimenovanje najpogostejših bolezni in njihovih znakov; besedišče, povezano z boleznimi in njihovim zdravljenjem. – Poimenovanje najpogostejših poškodb. – Svojljni zaimki v ednini in končnice za izražanje svojine v ednini.

Letni časi, vreme	Priporočeno število ur: 8
CILJI	VSEBINE
Učenci: – bogatijo besedišče o vremenu in podnebnju, – opisujejo običaje, dejavnosti.	– Spoznavanje vremenskih značilnosti posameznih letnih časov. – Vremenski pojavi. – Športne dejavnosti (smučanje, sankanje, kopanje itd.) in opravila ter običaji (npr. trgatve), vezani na posamezne letne čase. – Izražanje časa.

Oblačenje	Priporočeno število ur: 8
CILJI	VSEBINE
Učenci: – pridobivajo temeljno besedišče s področja oblačenja,	– Besedišče, povezano z oblačenjem. – Medkulturna znanja (evropske, madžarske in slovenske narodne noše).

– se preko spoznavanja kulture oblačenja vzgajajo za spoštovanje različnih kulturnih vrednot.	
---	--

Nakupovanje	Priporočeno število ur: 8
CILJI	VSEBINE
Učenci: – bogatijo besedišče: novi glagoli, samostalniki in pridevniki, – bogatijo komunikacijska sredstva.	– Pojmi in situacije, povezane z nakupovanjem (vrste trgovin, artikli, nakupovanje).

Prehrana	Priporočeno število ur: 8
CILJI	VSEBINE
Učenci: – usvojijo temeljno besedišče, povezano s prehrano, – se učijo obvladati življenjske situacije.	– Pojmi in dejavnosti, povezane s prehrano (živila, jedilnik, bonton). – Značilnosti prehranjevanja v šoli, restavraciji. – Nedoločna spregatev v pretekliku. – Orodnik.

Praznik je!	Priporočeno število ur: 15
CILJI	VSEBINE
Učenci: – usvajajo besedišče, povezano s prazniki, – utrjujejo rabo velelniških oblik, – pridobivajo medkulturna znanja (evropski, madžarski in slovenski prazniki, običaji).	– Vrste praznikov in njihova imena. – Obdarovanje. – Pravilni in nepravilni glagoli v velelniku.

Šport za zdravje	Priporočeno število ur: 10
CILJI	VSEBINE
Učenci: – bogatijo besedišče, – utrjujejo določno spregatev.	– Najpomembnejše športne panoge in športna sredstva. – Določna spregatev v pretekliku.

Medčloveški odnosi	Priporočeno število ur: 8
CILJI	VSEBINE
Učenci: – pridobijo besedišče, potrebno za izražanje sorodstvenih vezi, – preprosto opišejo človeške odnose.	– Besedišče, povezano s sorodstvom. – Izražanje kvalitete človeških odnosov. – Opis osebe.

Vse najboljše za rojstni dan!	Priporočeno število ur: 8
CILJI	VSEBINE

Učenci; – usvojijo enostavne načine povabila in voščila, – uporabljajo vljudnostne izraze.	– Načini voščila in darovanje. – Vabilo in povabilo.
--	---

Prosti čas	Priporočeno število ur: 10
CILJI	VSEBINE
Učenci: – bogatijo besedišče, – razvijajo zmožnost tvorbe besedila, – učijo se madžarske ljudske pesmi.	– Poimenovanje in opis pogostih pristočasnih dejavnosti. – Glasba in petje. – Domači ljubljenci: domače živali. – Določna spregatev v ednini in množini.

Promet	Priporočeno število ur: 6
CILJI	VSEBINE
Učenci: – bogatijo besedišče z novimi samostalniki in glagoli, – utrjujejo izražanje kraja na vprašanja <i>Od kod?</i> , <i>Kje?</i> , <i>Kam?</i> , – razvijajo zmožnost razumevanja nevezanih besedil.	– Besedišče, povezano s prometom, prometno varnostjo. – Vozni redi, informacijske table. – Izražanje kraja, krajevnih odnosov. – Glagolske predpone za izražanje gibanja.

Vsakdanja opravila	Priporočeno število ur: 10
CILJI	VSEBINE
Učenci: – usvajajo jezikovna sredstva za izražanje nasveta oz. zaprosila nasveta, – usvajajo besedišče, potrebno za določene storitvene usluge.	– Izražanje nasveta oz. zaprosila nasveta. – Spoznavanje besedišča in govornih položajev osnovnih storitev (banka, pošta). – Pisanje pisma.

Madžarska (geografske značilnosti, znamenitosti, običaji)	Priporočeno število ur: 12
CILJI	VSEBINE
Učenci: – usvajajo novo besedišče in nova znanja, – se učijo olikanega jezikovno vedenja.	– Družbene in naravne značilnosti Madžarske. – Glavne znamenitosti Budimpešte. – Kulturna tradicija.

Kaj bom, ko bom velik?	Priporočeno število ur: 6
CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> – usvajajo osnovno besedišče o poklicih. 	<ul style="list-style-type: none"> – Spoznavanje poimenovanja poklicev, delovnih orodij in sredstev. – Spregatev v pogojnem naklonu (sedanjik, ednina in množina).

Počitnice, potovanja	Priporočeno število ur: 12
CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bogatijo besedišče, – se udeležujejo govornih situacij, povezanih s potovanjem in letovanjem. 	<ul style="list-style-type: none"> – Spoznavanje besedišča, povezanega z izleti, potovanjem. – Spregatev v velelnem naklonu (ednina, množina).

Književnost	Priporočeno število ur: 15
CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bogatijo besedišče, – razvijajo čustveno inteligenco in estetski čut, – razvijajo zmožnost bralnega razumevanja. 	<ul style="list-style-type: none"> – Branje/poslušanje izštevank, pesmi, povesti, kratkih zgodb in odlomkov, povezanih z danim tematskim sklopom.

4. STANDARDI ZNANJA

4.1. Standardi znanja ob koncu tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja

Minimalni standardi so označeni krepko.

GOVORNO SPOROČANJE	Učenec se zna preprosto izjasniti, sodelovati v interakciji. <ul style="list-style-type: none"> - Zna dati kratek in preprost napotek. - Zna prositi kaj. - Zna dati kratko in preprosto navodilo. - Zna izraziti število, količino, ceno stvari, časovno trajanje. - Zna se predstaviti in predstaviti druge. - Zna pozdraviti, uporabljati osnovne vljudnostne izraze, se odzivati na te. - Zna izmenjati osnovne osebne informacije.
	- Zna pripraviti opis sebe, svoje družine in svojega kraja.
RAZUMEVANJE BESEDIL	- Zna slediti zelo počasnemu in razločnemu govoru.
	- Razume njemu namenjena skrbno formulirana in počasi govorjena navodila, zna slediti kratkim, preprostim napotke.
PISNO SPOROČANJE	- Razume zelo kratka, preprosta prebrana besedila (pogosto rabljena poimenovanja, besede in preproste povedi), če jih razdeli na manjše dele oz. ponovno prebere.
	- Razume na preprostih napisih znane besede in izraze.
PISNO SPOROČANJE	- Zna pisno zaprositi in dati osebne podatke.
	- Zna napisati številke, datum, svoje ime, narodnost, državljanstvo, starost, rojstni datum itd.
	- Zna napisati razglednico, pozdrav.

4.2 Standardi znanja po tematskih sklopih

Minimalni standardi so označeni krepko.

Spoznavamo drug drugega, se predstavimo
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozna madžarsko abecedo, - zna se predstaviti, - zna povedati svoje ime, starost, našteti, katere jezike govori, - zna ustrezno pozdraviti odrasle in vrstnike, - zna se jezikovno orientirati v ožjem okolju, - zna poimenovati pomembnejše evropske države in njihova glavna mesta.

Spoznavamo šolsko okolje

Učenec:

- **pozna temeljno besedišče, potrebno za orientacijo v šolskem okolju,**
- **zna izraziti množinske oblike samostalnikov,**
- **pozna imena dni, mesecev in osnovnih barv,**
- **uporablja glavne števniko do tisoč,**
- usvoji način tvorbe vrstilnih števnikov,
- **uporablja pogoste glagole, povezane z vsakdanjim življenjem,**
- **pozna množinske oblike glagola *biti* ter svojilne zaimke v ednini.**

Domek, ljubi domek

Učenec:

- **poimenuje opremo, predmete in prostore v stanovanju,**
- **pozna in uporablja nekaj postpozicij in končnic, ki odgovarjajo na vprašanje *Kje?*,**
- **uporablja pogoste pridevnike v primerniku,**
- pripravi preprost opis svojega doma.

Kakšen je moj dan?

Učenec:

- **pripoveduje o svojih vsakdanjih opravilih, dejavnostih,**
- **na preprost način izrazi čas.**

Lepote domače pokrajine

Učenec:

- **poimenuje predmete, dogajanja in dejanja iz svojega okolja,**
- uporablja raznovrstne pridevnike za opisovanje naravnega okolja.

Bolezni in poškodbe

Učenec:

- zna izraziti svoje zdravstveno stanje in zdravstvene težave,
- pozna temeljno besedišče obiska pri zdravniku in nakupovanja v lekarni,
- **v sili zna prositi pomoč.**

Letni časi, vreme

Učenec:

- **poimenuje letne čase in njihove glavne značilnosti,** osnovne vremenske pojave,
- **razume preprosto vremensko poročilo in napoved,**
- predstavi najznačilnejše športne dejavnosti in običaje.

Oblačenje

Učenec:

- **poimenuje zimska in poletna oblačila,** pripoveduje o oblačenju in modi,
- predstavi, kaj je značilno za oblačenje v njegovem kulturnem okolju.

Nakupovanje

Učenec:

- pozna vrste trgovin,
- **izrazi svoj namen nakupovanja,**
- **poimenuje osnovne prehrabne izdelke, kose oblačil in izrazi količino.**

Prehrana

Učenec:

- **poimenuje osnovna živila, jedi in pijače ter dejavnosti, povezane s prehranjevanjem.**

Praznik je!

Učenec:

- **uporablja osnovno besedišče, povezano z družinskimi in državnimi prazniki,**
- **ustrezno uporablja vprašalnice *Kitól?*, *Kinek?* in končnice, s pomočjo katerih odgovarjamo na ta vprašanja,**
- **tvori velelniške oblike v 2. osebi ednine in množine.**

Šport za zdravje

Učenec:

- poimenuje nekaj športnih panog in športnih sredstev,
- predstavi eno športno panogo oziroma dejavnost.

Medčloveški odnosi

Učenec:

- zna govoriti o svojem sorodstvu,
- zna izraziti svoje misli a prijateljstvu, o ljubezni,
- zna predstaviti prijateljico / prijatelja.

Vse najboljše za rojstni dan!

Učenec:

- **zna voščiti, čestitati, obdarovati, se za to zahvaliti,**
- napiše preprosto vabilo in čestitko.

Prosti čas

Učenec:

- **pripoveduje o svojih pristočasnih dejavnostih, o krožkih,**
- se nauči eno madžarsko ljudsko pesem,
- predstavi svojo domačo žival,
- sprega glagole v določeni spregatvi.

Promet

Učenec:

- pozna in uporablja imena prevoznih sredstev in njihovo uporabo,
- **razume preprosti vozni red,**

- zna izraziti trosmernost (*Od kod?, Kje?, Kam?*),
- pozna in uporablja nekaj glagolskih predpon za izražanje gibanja.

Vsakdanja opravila

Učenec:

- **daje in prosi nasvete, informacije v vsakdanjem življenju,**
- **izrazi prošnjo,** pritožbo, razume navodilo za uporabo,
- napiše zasebno in preprosto uradno pismo.

Madžarska (geografske značilnosti, znamenitosti, običaji)

Učenec:

- pozna **in predstavi osnovne podatke Madžarske,**
- pozna in **predstavi tri značilnosti Budimpešte,**
- pozna nekaj tipičnih madžarskih običajev,
- umesti Madžarsko v Evropi ter v primerjavi s Slovenijo.

Kaj bom, ko bom velik?

Učenec:

- poimenuje najbolj pogoste poklice,
- napiše življenjepis,
- **predstavi svoje načrte v prihodnosti.**

Počitnice, potovanja

Učenec:

- **predstavi načrte za počitnice** in potovanje oziroma takšna doživetja,
- zna prositi informacije kot turist.

Književnost

Učenec:

- z dokaj pravilno izgovorjavo in naglasom prebere krajše književno besedilo,
- pove, o čem pripoveduje besedilo,
- ubesedi svoje enostavno mnenje o besedilu.

5. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

5.1 Uresničevanje ciljev predmeta

V 3. poglavju učnega načrta so v 21 tematskih sklopih predstavljeni operativni cilji in vsebine. Tematski sklopi si večinoma sledijo po logičnem zaporedju usvajanja osnovnih jezikovnih znanj, vendar jih lahko učitelji obravnavajo tudi v drugačnem zaporedju. Nekateri sklopi se lahko pojavijo v več razredih, nekateri pa samo v določenem. Priporočljivo je, da učitelj predmeta že v 7. razredu globalno načrtuje za tri leta.

Že v začetni fazi učenja jezika stremimo k temu, da ura oziroma **interakcije** potekajo v madžarščini in čim manj uporabljamo slovenščino kot sredstvo posredovanja. Zaradi tega morajo postopoma učenci usvojiti določene tipične, pogosto rabljene izraze, ki omogočajo nemoteno komunikacijo med učiteljem in učenci. Nabor teh izrazov mora učitelj zavestno zbrati in širiti. V **začetni fazi** je poudarek skoraj izključno na ustnem izražanju. Najboljša oblika razvijanja tega je **govorna vaja**, ki večinoma temelji na dialoškem besedilu. Z govornimi vajami razvijamo besedišče, izgovorjavo, skladijsko zmožnost, ter postopoma zmožnost tvorbe besedil. V tej fazi je najpogostejša oblika govorne vaje vprašanje–odgovor. Postopoma navajamo učence na to, da v obravnavanih tematskih sklopih tvorijo nekaj povezanih povedi. Govorne vaje lahko izvajajo v parih, skupinah ali posamezno.

V obdobju izključno ustnega izražanja ima pomembno vlogo razvijanje **govorne tehnike**. Učiteljeva izgovorjava mora biti brezhibna, tempo in jakost govora čim bolj naravna, saj ga bodo učenci v veliki meri posnemali. Pri usvajanju pravilne izgovorjave ob artikulaciji glasov, glasovnih zvez in besed utrjujemo tudi pravilno izgovorjavo besednih zvez, tudi stalnih. Učenci sporočanje v nematernem jeziku pogosto drugače slišijo, kot je v resnici. To povzroča interferenca materinščine in jezika, ki se ga učenec uči. Med glasovnim sistemoma madžarskega in slovenskega jezika so velike razlike. Zato v začetni fazi učenja madžarščine vsako uro vadimo izgovor madžarskih glasov.

Besede, ki jih učenci spoznajo pri vajah za **bogatenje besedišča**, postopoma uporabljajo v povedih, te povedi pa v kakšnem govornem položaju. Imena oseb, predmetov in pojavov iz bližnje okolice vadijo v takih povedih, katerih zgradbo so že dovolj avtomatizirali. Učimo najpogostejše polnopomenske besede, ki so najbolj potrebne za vsakdanjo komunikacijo. Ob teh učimo še besede, brez katerih ne moremo tvoriti povedi, to so členi, vezniki, zaimki itd. Postopoma k poimenovanju dodajamo besede, ki poimenujejo mesto, število, barvo, obliko, snov itd. Z dodajanjem glagolov ta statični pojmovni krog poženemo v gibanje, izražamo dejanja oz. dogajanje. V začetni fazi učenja vadimo nekaj **najosnovnejših**

modelov povedi. Po analogiji teh modelov lahko učenci tvorijo neskončno veliko povedi. V začetnem obdobju pri vajah s temi modeli spremenimo vedno samo en element povedi, in sicer tistega, ki ga želimo avtomatizirati.

V tej fazi sta – kljub starosti učencev – izrednega pomena igra in pesem. Učenci se namreč med igro brez naprežanja učijo besede, izraze, potrebne za izvajanje igre.

Bogatenje besedišča

Predstavitev nove besede pri uri naj vsebuje:

- izgovorjavo besede,
- odkrivanje pomena besede,
- razlago gramatične oblike,
- povezavo z že naučenimi besedami,
- predstavitev v rekcijah in modelih povedi,
- branje besede,
- zapis besede.

Novo besedo predstavimo prvič vedno v povedi, nato izolirano, utrjujemo pa jo v besedni situaciji.

Besedišče učencev bogatimo tako, da spoznavajo v avtentičnih slušnih in pisnih besedilih nove besede in izraze. Dodatne dejavnosti za bogatenje besedišča:

- z umestitvijo v kontekst (v besedilih, nalogah)
- z uporabo vizualnih sredstev,
- z učenjem novih besed,
- z uporabo semantičnih polj in oblikovanjem »pojmovne karte«,
- z uporabo enojezičnih slovarjev,
- s spoznavanjem leksikalnih struktur in utrjevanjem rabe (npr. tvorjenje besed, tvorba zloženkov).

Razvijanje gramatične kompetence

Učenci razvijajo gramatične kompetence na naslednje načine:

- na induktivni način, s spoznavanjem nove jezikovne snovi, kakor se ta pojavlja v avtentičnih gradivih,
- na induktivni način v besedilih, ki so nastala prav z namenom, da predstavijo gramatične elemente in kategorije, z razlago in nadaljnjimi vajami,
- s predstavitvijo paradigem itd.

Razvijanje slušnega razumevanja

V verbalni komunikaciji ima slušno razumevanje vsaj tako pomembno vlogo kot samo verbalno izražanje. Učenca je potrebno od samega začetka učenja jezika (česaravno z avtentičnimi ali prirejenimi besedili, ki so težji od njegovega jezikovnega znanja) pripraviti na to, da nudijo ključne besede in kontekst besedila zadostno oporišče za razumevanje bistva besedila. Po začetni fazi učenja jezika lahko počasi učence navajamo na sprejemanje krajših govorjenih besedil.

Pred poslušanjem besedila učitelj:

- predstavi slikovni material,
- predstavi neznane besede,
- usmerja pogovor na temo besedila (npr. na osnovi naslova ali nekaterih izvzetih besed, na osnovi slikovnega materiala),
- ključne povedi besedila (ključne informacije) navede v nepravilnem vrstnem redu, učenci jih poskušajo urediti.

Učenci naj večkrat poslušajo besedilo.

Možne naloge:

- vprašanja, ki se nanašajo na najpomembnejše informacije (vrsta, tema, čas, kraj, osebe)
- trditve, o katerih morajo učenci odločiti, ali so pravilne ali ne
- naloge izbirnega tipa (test)
- igra vlog – učitelj ustavi posnetek, učenci nadaljujejo zgodbo / po ponovnem poslušanju primerjajo svojo zgodbo s posnetkom.

Razvijanje bralnega razumevanja

Naloge za razvijanje bralnega razumevanja rešujejo učenci šele takrat, ko so dobro usvojili branje madžarskih besedil. Za lažje sprejemanje besedil uporabljajo eno– in dvojezične slovarje, različni slikovni material in druge učne pripomočke.

Pred obravnavanjem besedila učence motiviramo za sprejemanje besedila. Na osnovi naslova, slikovnega materiala, nekaterih izbranih besed lahko ugibajo, o čem bo pripovedovalo besedilo. Za usmerjanje učenčeve pozornosti in za kasnejše preverjanje razumevanja besedila tudi pred branjem postavimo vprašanja oziroma razdelimo naloge.

Možni tipi nalog:

- nekaj vnaprej postavljenih vprašanj o najpomembnejših informacijah besedila,
- trditve, o katerih pravilnosti odločajo učenci,
- testne naloge,
- urejanje informacij po zaporedju.

Razvijanje govornih možnosti

Eden najpomembnejših ciljev učenja madžarskega jezika kot tujega jezika je, da bo učenec sposoben usvojene jezikovne strukture uporabljati v resničnih življenjskih situacijah za izražanje svojih misli in čustev.

Dialogi

Dialog je najpomembnejši element vsakdanje verbalne komunikacije, zato je velik poudarek na njegovem utrjevanju. Učitelj učence vedno seznani z dejavniki komunikacije, izhajajoč iz njih se učenci prilagodijo govorni situaciji.

Igra vlog

V igri vlog učenec upodablja sebe ali izmišljeno osebo v izmišljeni situaciji. Načrtovanje igre naj bo premišljeno in temeljito, učiteljeva navodila jasna in točna.

Potek igre vlog:

- Predstavitev/obrazložitev okoliščin, razdelitev vlog, določitev nalog
- Izvajanje (delo v dvojicah, skupinsko delo)
- Analiza izvajanja
- Samoevalvacija učencev
- Komentar v igri sodelujočih
- Učenci vrednotijo opravljeno delo in igro.

Vrste iger vlog:

- Izmenjava informacij: predstavitev oseb, interesov, znanja iz vsakdanjega življenja
- Navezovanje stikov: z neznano osebo (na avtobusu, v trgovini...), z določenim namenom (opravičevanje, izražanje dobrih želja...)
- Situacijske igre

Monološko izražanje

Pri komunikacijskem modelu poučevanja jezika imajo učenci velikokrat možnost, da spregovorijo o sebi, o svojih pričakovanjih, radostih in težavah, obenem pa spoznajo svoje sošolce in poglobljajo empatično zmožnost.

Projektno delo

Značilna oblika komunikacijskega poučevanja jezika je projektno delo, v okviru katerega učenci sodelujejo, da bo dosegli skupni cilj oz. ustvarili skupni produkt. Pri projektnem delu ima vsak učenec možnost, da svojim sposobnostim primerno sodeluje pri delu. Učitelj je v vlogi koordinatorja.

Faze projektne dela:

1. uvod: učitelj predstavi temo, vizualne in druge pripomočke
2. načrtovanje
3. izvedba
4. predstavitev projekta
5. vrednotenje

Uvod

V uvodu učitelj predstavi temo, se pojasnijo naloge učencev (kaj kdo dela, kaj naj bi bil cilj), lahko se pokažejo tudi starejši projekti, se dogovori čas ter gradiva in pripomočki, ki so na razpolago.

Načrtovanje

Učenci sprejemajo odločitve o vsebini projekta, o virih, o potrebnih pripomočkih itd., po potrebi oblikujejo skupine. Vse to lahko zapišejo kot načrt (Kdo?, Kaj?, Kdaj?, Do kdaj?) in vstavijo v dnevnik projekta, da bodo kasneje lahko preverjali opravljeno delo.

Izvedba projekta

Določen del nalog učenci opravijo v šoli, ostalo pa doma. Učitelj lahko s pomočjo načrta preverja, kako napredujejo pri opravljanju nalog in jih opozori na morebitne spremembe, če je potrebno.

Predstavitev projekta

Vsak projekt je potrebno predstaviti. Za to, da bodo učenci zmožni učinkovito predstavljati projekte, je treba razvijati njihovo zmožnost prezentacije.

Vrednotenje

Učenci morajo dobiti povratno informacijo o projektu. Možni načini vrednotenja: ocenjevalni list, vprašalnik, ustno vrednotenje.

Razvijanje zmožnosti pisnega izražanja

Naloge za razvijanje zmožnosti pisnega izražanja večinoma temeljijo na predhodni ustni obravnavi besedila. Učenci najprej tvorijo besedne zveze, krajša besedila; pomembno je, da se upošteva načelo postopnosti. Ker se zmožnost pisnega izražanja lahko usvoji le z utrjevanjem, je potrebno za učence pripraviti veliko različnih nalog.

Nekaj primerov nalog za razvijanje spretnosti pisnega izražanja:

- tvorba povedi: učence navajamo na izbor primernih besed, na jezikovno pravilnost, na upoštevanje pravopisnih pravil (učenci urejajo, dopolnjujejo povedi, puzzle...);
- dopolnjevanje nepopolnega besedila: učitelj predstavi nepopolno besedilo, učenci ga dopolnijo z manjkajočimi podatki;
- krajši opisi in obnove; večinoma sledi predhodni ustni dejavnosti: govor/poslušanje/strnjena obnova;
- tvorba besedila z danimi podatki/izrazi (raba veznikov);
- predstavitev vzorca besedila, s pomočjo katerega se učenci seznanijo z zgradbo in vsebino besedila (npr. življenjepis).

5.2 Konkretna didaktična priporočila za posamezne sklope

Spoznavamo drug drugega, se predstavimo	Priporočeno število ur: 10
Ker je prvi stik z madžarskim jezikom odločilnega pomena za nadaljnje učenje, je zelo pomembno, da učitelj od začetka pomaga učencem premagati komunikacijske zagate. V prvem obdobju – pa tudi pozneje – imajo nadvse pomembno vlogo vaje za pravilno izgovorjavo, naglas in intonacijo. Predvsem je potrebno dobro utrditi izgovorjavo tistih samoglasnikov in soglasnikov, ki jih ni v slovenščini. Besedni naglas je v madžarskem jeziku v primerjavi s slovenščino lahek, ga je pa vseeno potrebno uzavestiti in nenehno utrjevati. Pomembno pa se je posvetiti tudi spoznavanju in utrjevanju naglaševanja besednih zvez in povedi. Potrebno je uzavestiti tudi razlike v kadenci – intonaciji povedi v obeh jezikih. Cilj je, da se učenec pri urah čim večkrat oglašča, da se aktivno vključuje v dejavnosti pri pouku, zato priporočamo veliko skupinskega dela in dela v dvojicah. Pri tem sklopu so primerne situacijske igre. S strani učitelja sta zaželeni dobra organizacijska sposobnost in dinamičnost. Navodila naj bodo	

kratka, ponavljajo se naj v enaki obliki. Učenci svoje izdelke (v šoli in doma rešene učne liste in drugo) zbirajo v portfoliju. Učitelj jih naj čim bolj zgodaj navaja na uporabo dvojezičnega slovarja in pripravo lastnega slovarja.

Spoznavamo šolsko okolje	Priporočeno število ur: 10
Predstavitvev in utrjevanje učne snovi večinoma poteka ustno. S permanentnim ponavljanjem, dobro artikulacijo, primernim tempom, z raznolikimi tipi nalog pripomoremo k čim kvalitetnejšemu usvajanju. Najprimernejša oblika ponazarjanja je ponazarjanje s predmeti.	

Domek, ljubi domek	Priporočeno število ur: 8
Pri obravnavi sklopa uporabljamo raznolike metode in oblike in na ta način ohranjamo oz. stopnjujemo zanimanje učencev. Učenci lahko pripravijo krajše projektno delo, plakat, razstavo v učilnici. Lahko razpišemo arhitekturni natečaj, na katerega učenci pripravijo dela.	

Kakšen je moj dan?	Priporočeno število ur: 6
Učenci izhajajo iz lastnega doživljajskega sveta (fotografije, dnevnik itd.).	

Lepote domače pokrajine	Priporočeno število ur: 8
Pri obravnavi tematskega sklopa priporočamo uporabo raznovrstnih metod (zbiranje gradiva, priprava plakata, projektno delo, literarni natečaj).	

Bolezni in poškodbe	Priporočeno število ur: 8
Pri obravnavi sklopa gradimo na znanjih, ki so jih učenci usvojili pri predmetih gospodinjstvo in biologija, prav tako lahko uporabljamo gradiva, ki se uporabljajo pri teh predmetih. Primerna oblika utrjevanja je situacijska igra (klic na pomoč, v ambulanti itd.).	

Letni časi, vreme	Priporočeno število ur: 8
Ob razvijanju govornega sporočanja namenjamo posebno pozornost razvijanju bralnega razumevanja preprostih besedil, saj učenci ob poslušanju in vremenskih poročil in napovedi tudi berejo preprosta poročila in napovedi. Pri izbiri značilnih opravil in običajev dajemo prednost tistim, ki so značilni za madžarsko kulturo in stvarnost. Učenci lahko raziskujejo tudi izven šole (anketiranje različnih oseb, uporaba knjig in interneta).	

Oblačenje	Priporočeno število ur: 8
Spoznavanje načina oblačenja oz. narodnih noš lahko poteka s projektnim delom, s predstavitvijo plakatov itd. Pri obravnavi teme <i>moda danes in nekoč</i> lahko učenci pripravijo modno revijo, na kateri sodelujejo v različnih vlogah: maneken, napovedovalec, oblikovalec itd. O modni reviji lahko pripravijo reportažo ali jo posnamejo s kamero in potem vrednotijo svoj nastop.	

Nakupovanje	Priporočeno število ur: 8
Pri obravnavi tematskega sklopa ponazarjamo s predmeti, učenci se udeležujejo situacijskih iger.	

Prehrana	Priporočeno število ur: 8
Pri obravnavi tematskega sklopa se lahko poslužujemo zelo raznovrstnih metod: učenci lahko od	

doma prinesejo kuharske knjige, s projektnim delom pripravijo jedilnik, s pomočjo recepta preprosto jed, v igri vlog lahko prikažejo olikano vedenje pri mizi itd.

Praznik je!

Priporočeno število ur: 15

To je sklop, ki se lahko veže na aktualne praznike in se lahko vsako leto ponavlja. Pri njem učenci spoznavajo tako madžarske, kot slovenske praznike. Tematski sklop se lahko obravnava razdeljeno na manjše enote – ločeno ob aktualnih praznikih, vendar je najbolj primeren za obravnavo v mesecu decembru, ki je zelo praznično obarvan. Priporočamo projektno delo (priprava adventnega venca, priprava voščilnice, božična pesem, novoletno voščilo itd.).

Šport za zdravje

Priporočeno število ur: 10

Tematski sklop je priporočeno načrtovati (tudi) za zimske mesece, saj je lahko takrat zanimanje učencev večje (zaradi zimskih športov). Tudi s tem sklopom se lahko ukvarjamo v več razredih.

Medčloveški odnosi

Priporočeno število ur: 8

Učenci lahko pripravijo družinsko deblo in ga predstavijo sošolcem, pri obravnavi teme prijateljstva in ljubezni lahko izvedejo anketo (vprašalnik), podatke prikažejo v tabeli ali na drugačen grafični način.

Vse najboljše za rojstni dan!

Priporočeno število ur: 8

Pri obravnavi tematskega sklopa sta primerni igra vlog in projektno učno delo. Pri projektnem delu lahko učenci predstavijo različne dejavnosti, povezane z rojstnodnevnim praznovanjem: priprava vabila, sestava jedilnika, priprava slavnostne mize, priprava darila itd.

Prosti čas

Priporočeno število ur: 10

V uvodnem delu tematskega sklopa izhajamo iz doživljajskega sveta učencev. Učenci lahko prinesejo s seboj predmete, ki jih uporabljajo pri svojih prostočasnih dejavnostih. Petje je sestavni del učenja tujih jezikov in je priporočljivo pri več sklopih, ne samo pri tem. Priporočljivo je, da se učenci naučijo čim več madžarskih pesmi.

Promet

Priporočeno število ur: 6

Pri obravnavi tematskega sklopa se naslanjamo na znanja, ki so jih učenci usvojili pri drugih predmetih. Vozne rede in informacijske table učitelj izbere okolju primerno (npr. letalskega voznega reda zagotovo ne bodo obravnavali v podeželskem okolju).

Vsakdanja opravila

Priporočeno število ur: 10

V okviru sklopa obravnavamo takšna opravila, ki se dotikajo tudi mladih, npr. oddaja in prevzem pisma na pošti, dvig denarja na banki. Učitelj naj k uram prinese tudi prave (po možnosti dvojezične) obrazce.

Madžarska (geografske značilnosti, znamenitosti, običaji)

Priporočeno število ur: 12

Tematski sklop se lahko izvede v obliki projekta, delno pa tudi v obliki ekskurzije, če obstaja možnost za to. V okviru projekta učenci zbirajo gradivo, pripravljajo različne zemljevide, si ogledajo posnetke.

Kaj bom, ko bom velik?

Priporočeno število ur: 6

Obravnavo tematskega sklopa priporočamo ob koncu 9. razreda, ko imajo učenci že načrte za nadaljnje izobraževanje. Če je mogoče, k sodelovanju povabimo tudi (madžarsko govoreče) sorodnike ali znance učencev, oziroma druge osebe, ki v živo predstavijo svoj poklic.

Počitnice, potovanja	Priporočeno število ur: 12
Tematski sklop se lahko letno ponavlja, s stopnjevanjem zahtevnosti besedišča in znanj. V 7. razredu izhajamo izključno iz doživljajskega sveta učencev, vsebine, vezane na madžarsko stvarnost obravnavamo v 8. in 9. razredu. Pri tem sklopu tako učitelj kot učenci zbirajo različna gradiva (turistični zemljevidi, prospekti itd.).	

Književnost	Priporočeno število ur: 15
Vsebin tega sklopa ne obravnavamo skupaj, ampak ob drugih tematskih sklopih, ob besedilom sorodnih temah. Na začetku učenja jezika se učenci učijo predvsem krajše pesmi, izštevance, s katerimi razvijamo izgovorjavo, naglas in intonacijo. Daljša besedila spoznavajo predvsem v 9. razredu.	

5.3 Individualizacija in diferenciacija

Učencem glede na zmožnosti in druge posebnosti prilagajamo pouk (notranja diferenciacija) madžarščine kot izbirnega predmeta tako v fazah načrtovanja, organizacije in izvedbe kot pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Pri tem smo še posebej pozorni na specifične skupine in posameznike; vzgojno-izobraževalno delo temelji na konceptih, smernicah in navodilih, sprejetih na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,¹
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,²
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,³
- Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah.⁴

5.4 Medpredmetne povezave

Dobra osnova za učenje jezika je zanesljivo poznavanje materinščine. Razlike in podobnosti med jezikoma je potrebno uzavestiti, saj lahko tako pričakujemo večji uspeh pri učenju jezika. Osvetliti je potrebno tipske razlike, torej da v madžarščini, ki je aglutinativni jezik,

¹ Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

² Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

³ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

⁴ Sprejete na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009.

spreminjamo pomen besed in določamo odnos med njimi z dodajanjem končnic, medtem, ko pri slovenščini, ki je pregibni jezik, izražamo to s spreminjanjem samoglasnika v korenu besed. Poseben poudarek velja tudi dvema spregatvama v madžarskem jeziku. Učenje tujih – indoevropskih – jezikov manj podpira učenje madžarščine, se pa tam uporabljene tehnike in strategije učenja uporabljajo tudi pri madžarščini. Znotraj posameznih sklopov je veliko možnosti za medpredmetne povezave, predvsem z geografijo, glasbeno vzgojo, športno vzgojo itd.

5.5 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Obvezni načini preverjanja in ocenjevanja so: ustni odgovori, pisni in drugi izdelki (npr. plakat, predstavitev), projektno delo, nastopi učencev in druge dejavnosti. Preverjanje in ocenjevanje je treba v letni pripravi skrbno načrtovati.

Pri preverjanju učitelj preverja raven znanja in zmožnosti učencev. Preverjati je treba redno in na različne načine na vseh štirih področjih zmožnosti, preverjamo tudi besedišče in funkcionalno rabo jezika. Ustno in pisno preverjanje uporabljamo skladno s prakso poučevanja, v ustreznem razmerju.

Pri ocenjevanju znanja je pomembno, da tako pri ustnem kot pri pisnem ocenjevanju poleg ocen sporočimo učencem tudi dodatne, kvalitativne informacije. Na ta način bolj osvetlimo znanje in pomanjkljivosti, ki se skrivajo za oceno.

Učence na začetku šolskega leta seznanimo s tem, kaj in kako bomo ocenjevali, in predstavimo kriterije posameznih ocen.

6. ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI PROGRAMA

Predmet lahko poučuje:

- kdor je končal univerzitetni študijski program iz madžarščine (madžarski jezik in književnost)
- kdor je končal univerzitetni študij madžarščine kot tujega jezika.